

ИЗСЛЕДВАНЕ НА БЮДЖЕТА НА ВРЕМЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО В ПЕРИОДА 2009 - 2010 ГОДИНА

Йордан Калчев*, Елка Якимова**

1. За методиката на изследването

В периода октомври 2009 - октомври 2010 г. Националният статистически институт проведе петото поред целогодишно изследване на бюджета на времето на населението.

Изследването е част от програмата за Преброяване на населението и жилищния фонд в България през 2011 година. Методологията и инструментариумът са напълно съобразени с препоръките и изискванията на Статистическата служба на Европейския съюз (Евростат) и международните организации, които се занимават с изследвания на бюджета на времето. Осигурени са необходимите условия за получаване на сравними резултати с другите европейски страни. Обект на изследване са лицата над 10-годишна възраст. В извадката са включени 3 132 домакинства и са анкетирани 5 503 лица.

Анкетираните лица попълват дневник за използване на времето за един работен и за един почивен ден, въпросник за домакинството и индивидуален въпросник, а работещите лица - и седмичен график за отработеното време. В дневника за използване на времето денонощието е разделено на времеви интервали по 10 минути. Записаните в свободен текст дейности се отнасят по хармонизирана за страните - членки на ЕС, класификация.

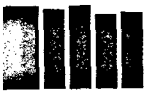
Бюджетът на времето представлява съвкупността от времето на отделната личност, на група от населението или на цялото население за определен период (денонощие, седмица, месец, година), разпределено по дейности, извършвани през този период.

Дейностите, извършвани през денонощието, могат да се отнесат към следните основни групи:

Лични грижи - включват предимно времето за сън, хранене, хигиена, обличане и други лични грижи.

* Доц. д-р, катедра „Социология“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“; e-mail: ikaltchev@nsi.bg.

** Главен експерт, отдел „Демографска статистика“, дирекция „Демографска и социална статистика“, НСИ; e-mail: eiakimova@nsi.bg.

Заетост - включва работното време в основната и допълнителната работа, вкл. почивките и пътуването по време на работа. Тук се отнасят и дейности, свързани с търсене и посещения на работни места.

Учение - включва времето за посещение на училища и университети (формално обучение), вкл. подготовката вкъщи или в библиотеки, а така също и допълнително обучение и курсове.

Грижи за домакинството - включват времето за приготвяне на храна, поддържане на домакинството (чистене) и грижи за текстилни изделия (пране, гладене, шиене). Към тази група дейности се отнасят грижите за градината и домашните животни, строителните и ремонтните дейности и управлението на домакинството. Грижите за други членове на домакинството (деца, възрастни хора) и извършването на покупки също се отнасят към тази група дейности.

Доброволна работа - включва времето за работа, извършвана за или чрез организации, както и неформална помощ за други домакинства, участия в срещи, религиозни дейности, тържества.

Социален живот и развлечения - включва воденето на социален живот и разговори със семейството, забавления и културни дейности, осигуряване на отход и почивка. Тук се отнасят и дейностите, осъществявани през свободното време, като спортни и туристически занимания, хобита и работа с компютър, четене на книги и периодика, гледане на телевизия, слушане на радио и музика.

Пътуване - включва времето за движение между две дейности. Това е времето за ходене на работа, до учебното заведение, грижи за домакинството, доброволната работа, свободното време, развлеченията и други.

Неуточнени дейности - това са дейностите, които са недобре уточнени при тяхното отнасяне към свободното време или въобще неуточнено използване на свободното време.

При анализа на данните от изследването са използвани следните показатели:

- средно време на едно лице, участващо в дейността (в часове и минути) - средното време, изразходвано от лицата, действително извършвали дадена дейност в рамките на едно денонощие;
- относителен дял на участващите в дейността лица (в проценти) - дял на лицата, които в деня на анкетирането им са участвали в дадена дейност.

2. Основни резултати

Изследването „Бюджет на времето” дава много добри възможности за проучване на различни сфери на човешката дейност чрез количеството време, което хората отделят за извършването ѝ. Посредством информацията за времето могат да се анализират измеренията на времето, използвано за основни групи дейности от всекидневния живот, напр. време, отделяно за лични грижи (сън, хранене и др.), за регламентирана основна и допълнителна работа, грижи за семейството и домакинството, социален живот и развлечения, учене и т.н., а така също и за редица специфични дейности, породени от развитието на науката и технологиите, промените в социалния и стопанския живот на обществото.

Записаните по време на наблюдението дейности, които лицата осъществяват през денонощието, са обобщени в следните основни групи: лични грижи, заетост, обучение, домакинска работа, доброволна работа и помощ, свободно време, пътуване и други неклаифицирани дейности.

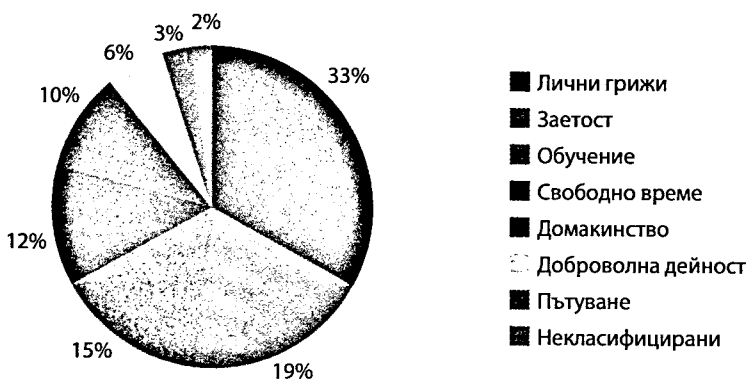
Бюджет на времето на населението по основни дейности в периода октомври 2009 - октомври 2010 година

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове			Относителен дял на участващите в дейността от всички изследвани лица		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Лични грижи	12:20	12:30	12:10	100.0	100.0	100.0
Заетост	7:14	7:18	7:08	32.9	38.5	28.0
Обучение	5:33	5:32	5:34	6.0	6.2	5.9
Домакинска работа	3:54	2:49	4:40	87.6	78.9	95.0
Доброволна работа и помощ	2:13	2:12	2:14	5.1	5.0	5.3
Свободно време	4:30	4:58	4:05	98.2	98.4	97.9
Пътуване	1:13	1:15	1:11	79.0	84.1	74.6
Неклаифицирани дейности	0:38	0:37	0:39	4.3	4.6	4.1

Най-голяма част от денонощието хората отделят за лични грижи - 12 ч. и 20 мин., или 33% от времето в денонощието, следвана от тази за дейности, свързани със заетостта - 7 ч. и 14 мин. (19%), и обучението - 5 ч. и 33 мин. (15%). Свободното време съставлява около 12% от общото време на денонощието (4 ч. и 30 мин.), а времето за дейности в групата на домакинската работа - 10%. Времето, отделяно за останалите групи дейности, е с по-малък относителен дял - доброволна работа (6%), различни по вид пътувания (3%) и други, неопределени дейности (2%).

Бюджет на времето на участващите в дейността лица

2.1. Лични грижи

Естествено е по-голямата част от времето през денонощието да бъде свързано с личните грижи на хората, тъй като това е времето, през което се осъществяват основни биологични функции на човека. В тази дейност участват всички хора. За лични грижи се отделят средно по 12 часа и 20 минути на ден. Това време основно включва времето за сън - 9 часа и 14 минути (38.5% от денонощието), времето за хранене - 2 часа и 8 минути (8.9% от денонощието), и времето за миене, обличане, грижи за здравето и др. - 58 минути (4.0% от денонощието).

Продължителността на времето, отделяно за лични грижи, се влияе предимно от възрастта, физическото и здравословното състояние, продължителността и характера на трудовата и социалната активност. Най-продължително спят лицата над 65-годишна възраст - 10 часа и 14 минути на ден, докато при младежите до 19-годишна възраст продължителността на времето за сън е 9 часа и 33 минути. Най-малка е продължителността на съня сред лицата на възраст 20 - 49 години - 8 часа и 35 минути.

Жителите на селата спят малко повече (9 часа и 20 минути) от живеещите в градовете - 9 часа и 11 минути. Няма разлика в продължителността на съня при мъжете и жените.

В сравнение с изследването от 2001 - 2002 г. измененията в продължителността на времето, което хората отделят за лични грижи, са незначителни, тъй като тези грижи не се повлияват от външни фактори, приблизително еднакви са и се определят главно от потребностите за възстановяване на организма.

2.2. Заетост

Общото време за заетост включва както времето за формална, така и за неформална заетост. Не се включват почивките и прекъсванията на работа, а само действително отработеното време. Като неформална заетост се класифицират дейности по производството на селскостопанска продукция не само за собствена консумация, но и за продажба на продукти на пазара; временна или случайна заетост; дейности по поддържане на домакинството, извършвани за други лица срещу заплащане; работа в помощ на членове на семейството или домакинството, които развиват собствен бизнес; просия, събиране и продажба на вторични суровини и др.

По данни от изследването около 19% от изследваните лица упражняват дейности, свързани с тяхната трудова заетост (формална или неформална заетост). Средно на ден едно работещо лице отделя 7 часа и 19 минути за трудова заетост. Продължителността на времето за заетост е малко по-голяма при мъжете - 7 часа и 25 минути, от тази при жените - 7 часа и 13 минути.

Най-продължително - 7 часа и 39 минути на ден - работят лицата във възрастовата група 20 - 49 години, а най-кратко - лицата на възраст над 65 години - 4 часа и 36 минути.

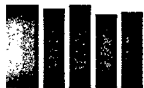
В периода 2001 - 2002 г. едно лице е работило средно по 7 часа и 51 минути дневно, а през периода 2009 - 2010 г. времето за трудова заетост е с 32 минути по-малко.

С дейности, които се класифицират като неформална заетост, са били ангажирани 7% от безработните, 0.9% от учащите и 4.2% от пенсионерите. Безработните лица, извършвали такива дейности, са отделяли близо 3 часа от времето си за неформална заетост. Сред учащите, които имат много малък относителен дял, тази заетост е значително по-продължителна - 4 часа и 45 минути. Неформалната заетост сред пенсионерите е 3 часа и 49 минути. В сравнение с данните от изследването през 2001 - 2002 г. неформалната заетост е била по-голяма - 5 часа и 34 минути.

2.3. Обучение

Времето за обучение обхваща времето на учебните часове и лекции, за домашни занимания и за обучение в курсове (вкл. шофьорски), школи и други, несвързани с формалното обучение в учебни заведения.

Около 6% от всички лица участват в различни форми на обучение. Тези, които посещават училище или университет, отделят 5 часа и 17 минути за занимания

в клас и 2 часа и 12 минути за учене вкъщи. В съответствие с възрастта и образователния процес най-много време за обучение отделят лицата на възраст до 19 години - 5 часа и 59 минути дневно, следвани от 20 - 24-годишните - 4 часа и 59 минути.

Средно по 2 часа и 26 минути дневно отделят за обучение в свободното си време младежите до 19 години, а лицата на възраст от 20 до 24 години - 3 часа и 4 минути.

2.4. Домакинска работа

Грижите и трудът за домакинството заемат значителна част от времето на хората. В това време се включва приготвянето на храна, почистване на жилището, пране, гладене, пазаруване и услуги, физически грижи за децата и време за учене, четене и игра с децата, грижи за домашните любимци, разхождане на куче, отглеждане на селскостопански животни и растения и други.

В тази дейност се установява различно по обхват участие на мъжете и жените и по отношение на отделяното време. С домакинска дейност се занимават 95% от жените и 78.9% от мъжете. Общо за всички анкетиращи лица домакинският труд отнема по 3 часа и 25 минути на ден. В сравнение с периода 2001 - 2002 г. се наблюдава намаление на продължителността на домакинския труд с 28 минути.

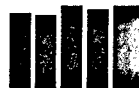
И сега жените се занимават с домакински дейности два пъти повече от мъжете - 4 часа и 27 минути на ден, а при мъжете продължителността на тази дейност е 2 часа и 14 минути.

Съществени различия има в извършваните домакински дейности и в тяхната продължителност при мъжете и жените. Сред лицата, които са извършвали домакински дейности, 85.1% от жените и 33.7% от мъжете са приготвяли храна. Жените са отделяли по 1 час и 45 минути, а мъжете - по 54 минути. За измиване на чинии 79.8% от жените са отделяли средно по 50 минути на ден, а 23.3% от мъжете - по 32 минути.

Друга съществена дейност в грижата за домакинството е почистването на жилището. С тази дейност са се занимавали 22.8% от мъжете и 58.3% от жените, като отделеното време е почти еднакво - по 50 минути дневно.

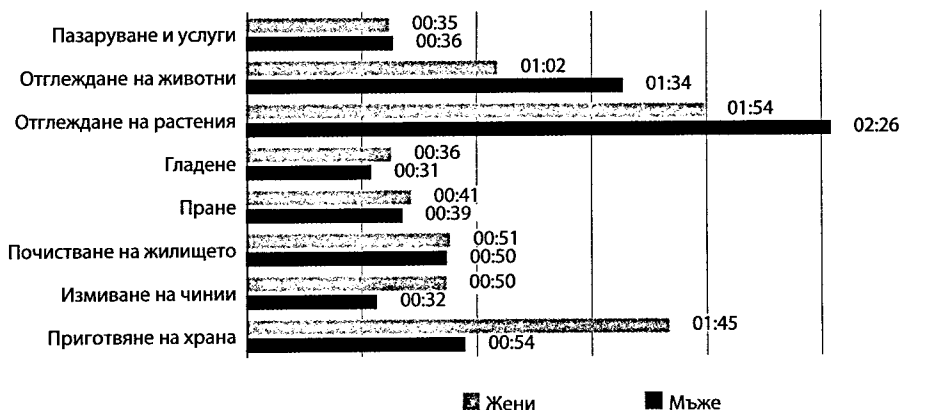
С пране са се занимавали 17.6% от жените и 2.5% от мъжете; с гладене - 6% от жените и 0.2% от мъжете.

Мъжете отделят време главно за дейности, свързани с поддържане на домакинството - осигуряване на отопление и вода (събиране и цепене на дърва, палене на печка, местно парно, бойлер) - 59 минути, отглеждане на селскостопански растения - 2 часа и 27 минути, отглеждане на селскостопански животни - 1 час и 34 минути, пазаруване - средно 37 минути.

Време за основни дейности в домакинския труд по пол

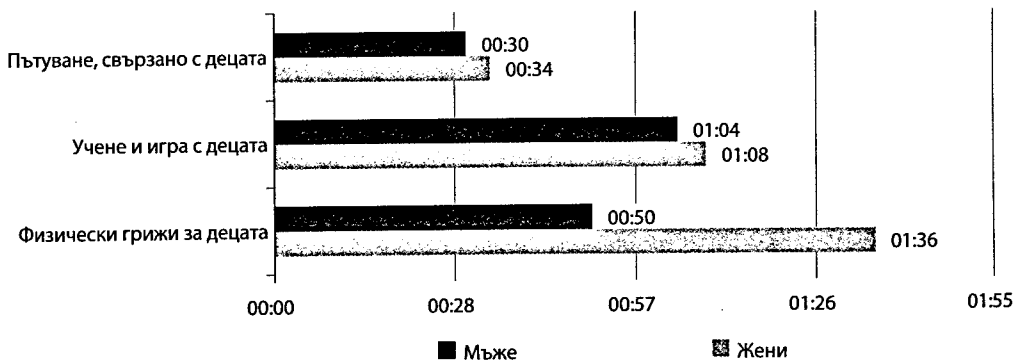
(Часове и минути)

Във времето за домакинска работа се включва и времето за грижи за децата. Домакините, които имат деца, отделят за тях средно по 2 часа и половина на ден.

Време, отделено за грижи за децата

(Часове и минути)

Грижите за децата се изразяват в различни дейности. За учене, четене и игри с децата се отделят 1 час и 7 минути дневно, почти поравно от мъжете и жените. Физическите грижи за децата (къпане, преобличане, хранене) отнемат средно по 1 час и 25 минути, като жените са тези, които посвещават повече време на такива грижи - 1 час и 36 минути на ден, срещу 50 минути за мъжете.

В периода 2001 - 2002 г. за учене, четене и игри с децата се е отделяло същото време, а физическите грижи са отнемали по-малко време - 1 час и 16 минути.

Има дейности, които не са сред масово практикуваните, но отнемат значителна част от времето на лицата, които се занимават с тях. Такива са заниманията с различни занаятчийски дейности, за които 6% от лицата отделят по 1 час и 46 минути дневно; грижи за домашните любимци вкъщи (5% от анкетираните) - по 25 минути; разхождане на куче (2% от анкетираните) - по 56 минути на ден.

Друг съществен елемент на домакинската работа е отглеждането на селскостопански растения и животни. Включват се дейностите за отглеждането на селскостопански растения и животни за собствено потребление (консумация) на домакинството, а не произвеждани с пазарна цел.

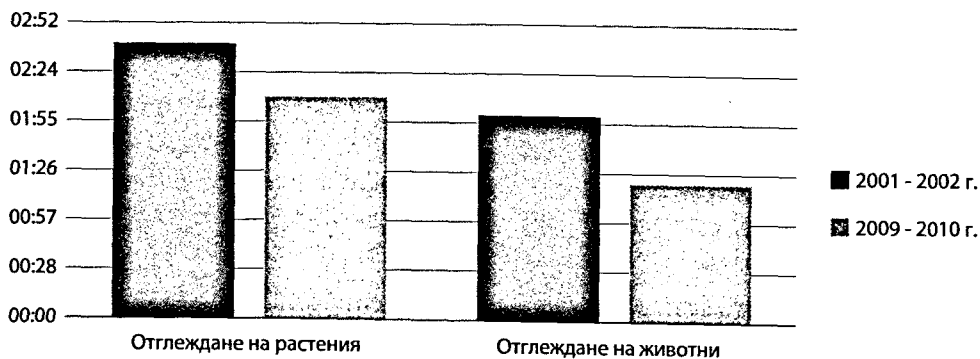
Едно лице, което се занимава с отглеждане на селскостопански растения, отделя за тази дейност по 2 часа и 10 минути на ден - 2 часа и 27 минути за мъжете и 1 час и 55 минути за жените.

За отглеждане на селскостопански животни занимаващите се с тази дейност отделят по 1 час и 21 минути дневно. Мъжете отделят повече време - 1 час и 34 минути, от жените - 1 час и 3 минути.

В сравнение с периода 2001 - 2002 г. се наблюдава намаление на времето, отделяно за отглеждане на растения, с 31 минути и на селскостопански животни - с 39 минути.

Време за отглеждане на растения и животни през 2001 - 2002 и 2009 - 2010 година

(Часове и минути)

Независимо от наблюдаваното намаление все още делът на времето, което се отделя в България за отглеждане на селскостопански растения и животни, е 2 до 3 пъти по-висок от средния за повечето европейски страни.

2.5. Свободно време

Почти всеки (98% от анкетираните) отделя време за дейности като гледане на телевизия, четене на книги, разходки, туризъм, спорт, игри, занимания с компютри и други. Свободното време на едно анкетирано лице възлиза средно на 4 часа и 25 минути.

Най-много свободно време имат лицата на възраст 10 - 19 години (близо 6 часа) и на 65 и повече години (5 часа и 15 минути), а най-малко - лицата на възраст 20 - 49 години (3 часа и 45 минути).

През свободното си време изследваното население основно гледа телевизия - 2 часа и 43 минути на ден. Разговорите с други членове на семейството или с приятели, роднини, познати имат средна продължителност 36 минути на ден, а разходките отнемат 12 минути дневно.

В сравнение с периода 2001 - 2002 г. значително е нараснало времето, което се отделя за занимания с компютри - търсене на информация, четене и сърфиране в мрежата, чатене, писане на електронни писма. За тази дейност близо 12% от лицата са отделяли дневно по 1 час и 37 минути. Ако се добави и времето, през което се играят компютърни и видеоигри - 1 час и 39 минути на ден за едно участващо в дейността лице, се вижда, че заниманията с компютри трайно са навлезли в ежедневието и заемат второ място по продължителност в рамките на свободното време след гледането на телевизия.

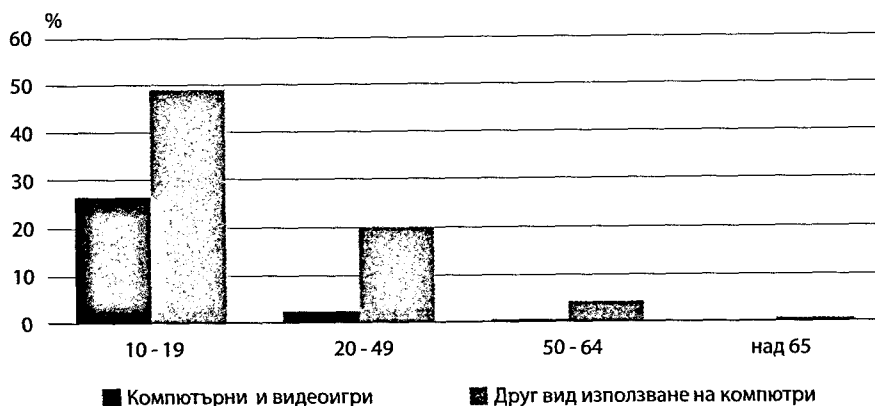
Най-много време на компютрите посещават най-младите (до 19-годишна възраст) - 26.5% от тях се занимават по 1 час и 44 минути с компютърни игри. Близо половината от тази група млади хора (49%) използват компютрите за други цели в продължение на 1 час и 57 минути.

Сред лицата на възраст 20 - 49 години 20% отделят средно по 1 час и половина за друг вид използване на компютрите и само 2.3% от тях се занимават с компютърни игри по 1 час и 31 минути.

По-малко време за компютърни занимания отделят анкетираните лица на възраст 50 - 64 години - по около 1 час и 14 минути за двата вида дейност, като делът на участващите също е нисък - 0.5% за игри и 4.2% за друг вид използване на компютри.

Лицата над 65-годишна възраст (0.7%) също отделят от свободното си време за занимания с компютри - 1 час за игри и 1 час и 18 минути за друг вид използване на компютри.

Относителен дял на лицата, използващи компютри, по възрастови групи

Спортните занимания и туристическата дейност също заемат значително време от бюджета на времето. Лицата, които спортуват, отделят за това по 2 часа дневно. За ходене и туризъм продължителността на времето е 1 час и 33 минути. Почти същото време се отделя и за забавления и културни дейности (кино, театър, концерт).

Общо 21% от мъжете и 15% от жените се занимават със спорт и дейности на открито през свободното си време.

По 1 час и половина се отделя за различни хобита и игри (свирене на музикални инструменти, писане на поезия, проза, колекционерство, игра на карти, шах, домино, хазарт и др.).

За четене на книги се отделят по 1 час и 20 минути дневно, а за четене на периодика и специализирана литература - по 50 минути. Само 4% от анкетираните са чели книги и 15.3% - периодика и друга литература в деня на анкетирането.

2.6. Пътуване

Във времето за пътуване се включват всички пътувания. Близко 80% от анкетираните лица са пътували в деня на анкетирането им, а средното време за едно пътуване е 1 час и 13 минути.

За отиване и връщане до/от работа лицата отделят по 1 час и 5 минути дневно, а учащите - по 1 час и 7 минути.

Следващи по продължителност са пътуванията, свързани с грижи за домакинството - 56 минути дневно, и със свободното време - 53 минути.

В тази част от общото време се включва и времето за пътуване с цел пазаруване и ползване на услуги - средно 36 минути, а за пътувания, свързани с грижи за децата - 33 минути.

2.7. Други дейности

Освен разгледаните основни дейности има и такива, които са извършвани от малък брой анкетирани лица, но заемат значителна част от времето им. С важна обществена значимост е доброволната работа и помощта, която се осъществява безвъзмездно в полза на други хора или за обществото като цяло.

Над 5% от анкетираните лица се занимават с такива дейности. Те са насочени главно към оказване на неформална помощ за друго домакинство (пазаруване, готвене, чистене, помощ при къпане и обличане на малки деца или възрастни, които живеят в отделно домакинство). Времето за тези дейности е 2 часа и 13 минути на ден, като то е еднакво за мъжете и жените.

Малък е относителният дял на лицата, които извършват или участват в организационна работа за групи или организации (членове на комитети, доброволни бригади, групи по местоживеене и други). За такъв вид дейности се отделят средно по 1 час и 33 минути на ден от участниците в тях. За дейности, свързани с участие в сбирки на социални, политически, екологични и други организации, гласуване се отделя средно 1 час и 15 минути.

Продължителността на времето за организационна/организирана работа обаче е над два пъти по-голяма при мъжете отколкото при жените - съответно 2 часа и 31 минути и 1 час и 1 минута.

Времето, което населението отделя за гостуване и празненства, е 1 час и 24 минути.

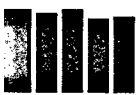
3. Бюджет на времето и семейна ангажираност

Разпределението на времето се повлиява значително от начина на живот на отделния човек, от това дали живее сам или в семейство, дали има деца и от тяхната възраст.

Най-продължително - 7 часа и 31 минути, работят лицата, чието най-малко дете е на възраст от 7 до 17 години, а най-кратко - самотните родители, чието най-малко дете е на възраст под 17 години - 6 часа и 47 минути дневно.

Най-много време за грижи за домакинството отделят лицата, живеещи в брак или съжителство, чието най-малко дете е на възраст до 6 години - по 4 часа и 49 минути на ден, следвани от самотните родители, чието най-малко дете е на възраст под 17 години - 4 часа и 17 минути, а най-малко - лицата, които живеят сами или в домакинството на родителите си - 3 часа и 21 минути.

Най-много време за сън отделят лицата, които живеят сами или в домакинството на родителите си - по 9 часа и половина на ден, а най-малко - лицата, живеещи в брак или съжителство, чието най-малко дете е на възраст от 7 до 17 години - по 8 часа и 24 минути на ден.

С най-малка продължителност е свободното време на лицата с деца - 3 и половина часа дневно, а с най-голяма - на лицата, които живеят сами или в домакинството на родителите си - над 5 часа.

Най-много телевизия гледат лицата, които живеят сами или в домакинството на родителите си, и тези, които живеят в брак или съжителство, но са без деца - над 3 часа дневно, а най-малко - семействата с деца под 6 години - малко повече от 2 часа.

4. Бюджет на времето по месеци и по дни от седмицата

В зависимост от извършваната дейност се наблюдават някои различия в начина, по който хората използват времето си през различните месеци от годината. Така например времето, отделяно за сън, хранене и хигиена, което се определя в голяма степен от биологичните потребности на организма, варира в рамките на годината. Най-продължително хората спят през месец май - 9 часа и 24 минути, а най-малко - през месец ноември - 9 часа и 3 минути. Телевизия се гледа най-продължително през ноември, януари и февруари - над 3 часа дневно, а най-малко - през август и септември - около 2 часа и 40 минути.

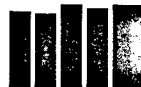
В делничните дни населението на 10 и повече години отделя половин час по-малко за сън отколкото в събота и неделя, както и почти половин час по-малко за хранене и хигиенни грижи. В почивните дни свободното време е с около 40 минути повече.

Най-продължително е времето за заетост през юни, юли и август - над 7 часа и половина, а най-малко - през февруари - 6 часа и 38 минути.

5. Тенденции в изменението на структурата на използваното време по основни дейности

Използваните класификационни групи за дейностите на хората в рамките на едно денонощие дават възможност за различни сравнения - в национален и международен план. Възможностите на тези сравнения са уникални от гледна точка на естеството на информацията, която се събира с изследването на бюджета на времето. От една страна, времето е универсален сравним измерител за всички дейности и общества и от друга, дейностите, които се осъществяват в рамките на 24-часовото денонощие, са присъщи на всички хора. Задачи на сравненията са абсолютните и структурните разпределения на денонощието и раз-нообразието на извършваните конкретни дейности.

Въз основа на проведените след 1970 г. четири национални изследвания на бюджета на времето на населението в България се очертават някои тенденции в промяната на структурата на използваното време по основните групи дейности.

Средно време на едно анкетирано лице

(Часове и минути)

Години на наблюдение	Дейности						
	сън	други лични грижи	заетост	учене	домакинство	свободно време	пътуване
1970/1971	09:44	01:59	03:25	00:50	04:00	02:58	01:04
1976/1977	09:33	02:00	03:19	00:43	03:56	03:19	01:10
1988	09:15	01:59	03:19	00:42	03:26	04:07	01:12
2001/2002	09:39	02:38	01:52	00:28	03:40	04:50	00:53
2009/2010	09:14	03:06	02:22	00:20	03:25	04:32	00:58

Изчислената продължителност на наблюдаваните дейности в таблицата е средно на едно участващо в анкетното наблюдение лице, независимо дали то е извършвало дадена дейност, или не. Този показател дава по-точна представа за разпределението на времето през денонощието на едно лице в страната на възраст 10 и повече години.

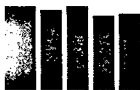
При основните групи дейности се установяват различни тенденции. През периода от 1970 г. досега се формира тенденция на намаляване на продължителността на времето за сън с изключение на периода 2001 - 2002 г. - от средно 9 часа и 44 минути до 9 часа и 14 минути. В замяна на това много по-голямо е нарастването на времето, отделяно за лични грижи - за последните четиридесет години то се е увеличило с 1 час.

Заетостта на населението и времето, което се отделя за нея, в голяма степен зависи от развитието на стопанската конюнктура. От началото на периода формалната и неформалната заетост намалява от 3 часа и 25 минути на 2 часа и 22 минути за 2009 - 2010 г., като продължителността ѝ е била най-малка през 2001 - 2002 година.

Времето, отделяно за учене и образователни дейности, също бележи тенденция на намаление - от 50 до 20 минути за последното наблюдение. Може да се предполага, че това се дължи на намаляването на броя и относителния дял на обхванатите лица във формалното средно образование и на продължителността на обучението във висшите степени на образование.

По отношение на времето, което се използва за осъществяването на разнообразните грижи в домакинството, се установява намаление от приблизително 30 минути. Това се дължи главно на намаляването на времето за отглеждане на селскостопански растения и животни.

Значително голямо е изменението в размера на свободното време. През 1970 - 1971 г. то е било около 3 часа, а през 2009 - 2010 г. е с близо 1 час и 30 ми-

нути повече. Като ресурс от време това е добър показател, но възниква въпросът доколко той се използва за образователното, професионалното и културното развитие на личността, а така също и за нейното психическо и физическо възстановяване.

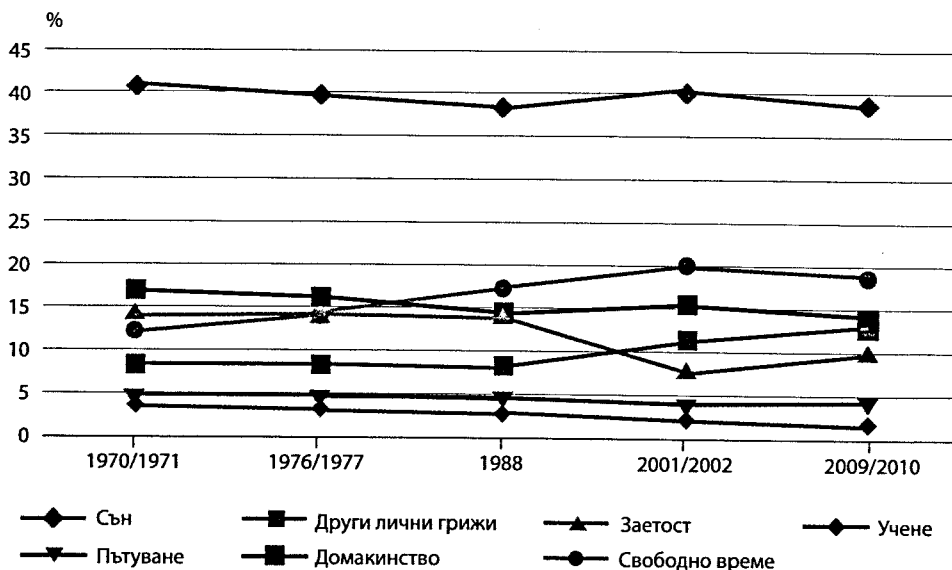
Най-малки изменения в размера на времето се установяват по отношение на пътуванията. Те са от порядъка на няколко минути.

Освен промените в средния размер на времето на едно лице в изпълняваните дейности се установяват и слаби промени в структурата на използваното време в рамките на едно денонощие.

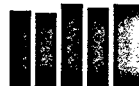
В общото разполагаемо време през денонощието (24 часа) най-голям е относителният дял на времето за сън - 40.6% през 1970 - 1971 г., и 38.5% през 1988 г. и през 2010 - 2011 година. През същия период обаче е нараснал относителният дял на времето, използвано за други лични грижи - от 8.3 до близо 13%.

В рамките на денонощието се установява непрекъсната тенденция на намаляване на относителния дял на времето за заетостта на хората. През 1970 - 1971 г. този дял е бил 14.2%, а през 2009 - 2010 г. е 9.9%. Подобна е тенденцията и по отношение на дела на отделяното време за образование и учене - от 3.5% през 1970 - 1971 г. намалява до 1.4% през 2009 - 2010 година.

Структура на средно използваното време от едно лице по години

Намалява относителният дял на времето за домакински грижи. В началото на анализирания период то е съставлявало 16.7% и достига 14.3% през последната година.

Преструктурирането на използваното време за отделните дейности е в полза на увеличаване на свободното време. В началото на разглеждания период то е съставлявало 12.4%, през 2001 - 2002 г. достига 20.1%, а сега е 18.9%.

Въз основа на приведените данни може да се обобщи, че по обхват в общото време през 2009 - 2010 г. най-голям е относителният дял на времето за сън, следван от дяловете на свободното време, на времето за домакински грижи и времето за заетостта. От изследването през 1970 - 1971 г. тази последователност е била: сън, домакински грижи, заетост, свободно време.

Като обща тенденция както по отношение на средния размер на използваното време на едно лице, така и по отношение на структурата на общото време в денонощието, се установява намаляване на времето за сън, заетост, учене и пътуване, а се увеличава свободното време и времето за лични грижи.

Трябва да се има предвид, че през целия период, обхващащ провежданите изследвания на бюджета на времето, върху параметрите на времето за разглежданите групи дейности влияние оказва не само промяната в стила, начина на живот на хората, модернизиранието на бита и промените в ценностите, но и измененията в социално-политическата и икономическата система след 1990 година.

Данните от изследването на бюджета на времето могат да бъдат използвани освен за изследване на използването на времевия ресурс на обществото, неговия бит и начин на живот и за:

- характеризиране на националните особености в използването на времето и сравнения с други страни;
- допълване на анализите за икономическото развитие с оценка на дела на продукцията, създавана в домакинствата;
- установяване на различия в бюджета на времето на отделните категории население и разработване на определени социални политики;
- разработване на програми за оптимизиране на дейността на транспортните и комуналните услуги, изграждане на социално-битова и спортно-развлекателна инфраструктура.

С определени ограничения за представителните съвкупности данните могат да се използват и в регионален аспект.

Подробна статистическа информация за бюджета на времето от проведените изследвания и тяхната методология може да се получи от специализираните публикации или чрез потребителски заявки към Националния статистически институт.

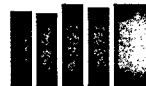
В приложението са публикувани основни данни от изследването на бюджета на времето на населението в периода 2009 - 2010 година.

ПРИЛОЖЕНИЕ ANNEX

1. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по пол Time use within the period 2009 - 2010 by sex

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове			Относителен дял на участващите в дейността			Main activity
	Hours and minutes per participant			Participants in the activity			
	общо Total	мъже Male	жени Female	общо Total	мъже Male	жени Female	
Лични грижи - общо	12:20	12:30	12:10	100.0	100.0	100.0	Personal care - total
Сън	09:14	09:14	09:13	100.0	100.0	100.0	Sleep
Хранене	02:08	02:16	02:01	100.0	100.0	100.0	Eating
Други лични грижи	00:58	01:00	00:56	99.1	99.0	99.2	Other personal care
Заетост - общо	07:14	07:18	07:08	32.9	38.5	28.0	Employment - total
Основна и допълнителна работа	07:19	07:24	07:13	32.0	37.4	27.4	Main and second job
Обучение - общо	05:33	05:32	05:34	6.0	6.2	5.9	Education - total
Учебни часове и лекции	05:17	05:17	05:17	4.1	4.3	4.0	Classes and lectures
Домашни занимания	02:12	02:10	02:14	5.0	5.0	5.0	Homework
Обучение през свободното време	02:13	02:13	02:14	0.2	0.2	0.1	Free time study
Домакинска работа - общо	03:54	02:49	04:40	87.6	78.9	95.0	Household and family care - total
Приготвяне на храна	01:32	00:54	01:45	61.4	33.7	85.1	Food preparation, baking and preserving
Измиване на чинии	00:46	00:32	00:50	53.7	23.3	79.8	Dish washing
Почистване на жилището	00:50	00:50	00:51	41.9	22.8	58.3	Cleaning dwelling
Прање	00:41	00:39	00:41	17.6	2.5	30.6	Laundry
Гладене	00:36	00:31	00:36	6.0	0.2	10.9	Ironing
Занаяти и производство на тъкани	01:46	01:27	01:46	6.0	0.3	10.9	Making and care for textiles
Отглеждане на растения	02:10	02:26	01:54	15.2	15.6	14.9	Gardening
Отглеждане на селскостопански животни	01:20	01:34	01:02	13.2	16.2	10.7	Tending domestic animals
Грижи за домашните любимци	00:25	00:26	00:24	5.4	5.3	5.4	Caring for pets
Разхождане на куче	00:55	00:57	00:53	2.1	2.5	1.8	Walking the dog
Строителство и ремонти	01:31	01:31	01:27	5.4	10.1	1.3	Construction and repairs
Пазаруване и услуги	00:36	00:36	00:35	43.2	40.3	45.7	Shopping and services
Физически грижи за децата и наглеждане	01:25	00:50	01:36	6.9	3.4	10.0	Physical care and supervision of child
Учене, четене и игра с децата	01:07	01:04	01:08	6.4	5.1	7.4	Teaching, reading, playing and talking with child

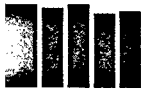

1. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по пол

Time use within the period 2009 - 2010 by sex

(Продължение и край)
(Continued and end)

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове			Относителен дял на участващите в дейността - %			Main activity
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	
	Total	Male	Female	Total	Male	Female	
Доброволна работа и помощ - общо	02:13	02:12	02:14	5.1	5.0	5.3	Voluntary work and help - total
Организационна работа	01:32	02:31	01:01	0.1	0.1	0.1	Organisational work
Неформална помощ за друго домакинство	02:13	02:12	02:15	5.1	5.0	5.2	Informal help to other household
Свободно време - общо	04:30	04:58	04:05	98.2	98.4	97.9	Leisure time - total
Дейности, свързани с участие	01:14	01:15	01:14	1.1	1.0	1.2	Participatory activities
Гостуване и празненства	01:23	01:32	01:18	7.3	6.0	8.5	Visiting, receiving visitors and celebrations
Друг социален живот	01:06	01:10	01:03	54.5	56.1	53.2	Socialising with family, telephone conversations, other socialising
Забавления и културни дейности	01:33	01:38	01:28	0.6	0.6	0.6	Entertainment and culture
Ходене, туризъм	01:33	01:34	01:32	13.5	14.6	12.5	Walking and hiking
Спортове и дейности на открито	02:00	02:08	01:44	4.7	6.8	2.9	Sports and physical exercises
Компютърни и видеоигри	01:39	01:46	01:24	3.0	4.4	1.8	Computer and video games
Друг вид използване на компютри	01:36	01:46	01:24	12.2	14.7	10.0	Computing
Други хобита и игри	01:32	01:39	01:15	5.3	8.1	2.9	Arts, hobbies and games
Четене на книги	01:20	01:23	01:18	8.4	6.1	10.3	Reading books
Друг вид четене	00:49	00:50	00:49	15.3	22.8	9.0	Reading periodicals and other reading
Телевизия и видео	02:56	03:07	02:47	91.9	92.1	91.8	TV, video and DVD
Слушане на радио и музика	00:59	01:02	00:56	5.1	6.1	4.2	Listening to radio and records
Пътуване - общо	01:13	01:15	01:11	79.0	84.1	74.6	Travel - total
Пътуване до/от работа	01:04	01:03	01:05	29.1	33.5	25.4	Travel to/from work
Пътуване, свързано с обучение	01:06	01:06	01:06	4.5	4.6	4.4	Travel related to study
За пазаруване и услуги	00:36	00:36	00:35	41.3	38.5	43.6	Travel related to shopping and services
Свързано с грижи за деца	00:33	00:30	00:34	2.1	1.5	2.7	Travel related to childcare
Неопределено използване на времето	00:38	00:37	00:39	4.3	4.6	4.1	Filling in the diary, unspecified leisure time

2. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по възраст
Time use within the period 2009 - 2010 by age

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове				Относителен дял на участващите с дейността				Main activity
	Hours and minutes per participant				Participants in the activity				
	възраст/Age				възраст/Age				
	10-19	20-49	50-64	65+	10-19	20-49	50-64	65+	
Лични грижи - общо	12:23	11:43	12:01	13:22	100.0	100.0	100.0	100.0	Personal care - total
Сън	09:32	08:35	08:55	10:14	100.0	100.0	100.0	100.0	Sleep
Хранене	01:59	02:12	02:07	02:06	100.0	100.0	100.0	100.0	Eating
Други лични грижи	00:50	00:56	00:58	01:02	99.7	99.2	99.1	98.9	Other personal care
Заетост - общо	05:28	07:31	07:11	04:36	3.6	54.6	41.9	5.7	Employment - total
Основна и допълнителна работа	06:38	07:39	07:12	04:35	3.0	52.8	41.3	5.7	Main and second job
Обучение - общо	05:59	04:26	01:18	00:22	57.6	4.1	0.1	0.1	Education - total
Учебни часове и лекции	05:22	04:54	.	.	42.7	2.3	0.0	0.0	Classes and lectures
Домашни занимания	02:11	02:20	01:18	00:22	50.9	2.8	0.1	0.1	Homework
Обучение в свободното време	02:26	02:24	.	00:23	1.4	0.2	0.0	0.1	Free time study
Домакинска работа - общо	01:22	03:26	04:07	04:43	67.8	84.1	92.5	92.3	Household and family care - total
Приготвяне на храна	00:35	01:20	01:37	01:46	27.3	56.0	69.6	68.9	Food preparation, baking and preserving
Измиване на чинии	00:30	00:40	00:46	00:54	26.1	47.7	60.3	61.7	Dish washing
Почистване на жилището	00:34	00:50	00:54	00:51	27.3	36.3	44.8	49.8	Cleaning dwelling
Прање	00:48	00:38	00:41	00:43	2.7	18.4	20.1	18.1	Laundry
Гладене	00:30	00:36	00:37	00:35	2.6	8.2	6.9	3.3	Ironing
Занаяти и производство на тъкани	02:38	01:18	01:44	01:51	0.4	1.7	6.5	12.2	Making and care for textiles
Отглеждане на растения	01:40	02:09	02:15	02:07	3.9	8.5	18.5	23.2	Gardening
Отглеждане на селскостопански животни	00:37	01:05	01:15	01:29	2.0	5.8	15.2	23.2	Tending domestic animals
Грижи за домашните любимци	00:28	00:28	00:23	00:24	3.9	3.2	5.4	8.2	Caring for pets
Разхождане на куче	00:51	00:54	00:54	01:00	4.1	1.7	2.1	2.1	Walking the dog
Строителство и ремонти	01:16	01:26	01:41	01:24	2.4	6.5	6.8	3.4	Construction and repairs
Пазаруване и услуги	00:42	00:37	00:35	00:35	17.4	38.1	49.2	50.3	Shopping and services
Физически грижи за децата и наглеждане	01:21	01:30	01:01	00:54	1.2	16.6	2.8	1.1	Physical care and supervision of child
Учене, четене и игра с децата	00:45	01:10	00:51	01:09	3.1	14.5	2.8	0.9	Teaching, reading, playing and talking with child
Доброволна работа и помощ - общо	01:39	02:04	02:27	02:08	2.6	4.1	7.0	5.3	Voluntary work and help - total
Организационна работа	.	01:22	01:41	01:38	0.0	0.1	0.1	0.1	Organisational work
Неформална помощ за друго домакинство	01:39	02:05	02:26	02:08	2.6	4.0	6.9	5.2	Informal help to other household

2. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по възраст

Time use within the period 2009 - 2010 by age

(Продължение и край)

(Continued and end)

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове				Относителен дял на участващите в дейността - %				Main activity
	Hours and minutes per participant				Participants in the activity				
	възраст/Age				възраст/Age				
	10-19	20-49	50-64	65+	10-19	20-49	50-64	65+	
Свободно време - общо	05:53	03:50	04:05	05:18	99.8	97.7	97.7	98.8	Leisure time - total
Дейности, свързани с участие	01:26	01:23	01:04	01:14	0.6	0.9	1.2	1.5	Participatory activities
Гостуване и празненства	02:37	01:45	01:15	00:57	6.4	6.1	7.0	9.2	Visiting, receiving visitors and celebrations
Друг социален живот	01:06	01:03	00:58	01:16	60.9	49.8	50.1	62.9	Socialising with family, telephone conversations, other socialising
Забавления и културни дейности	01:29	01:33	01:47	01:19	1.6	0.7	0.4	0.4	Entertainment and culture
Ходене, туризъм	01:40	01:36	01:25	01:32	20.7	12.9	9.8	15.9	Walking and hiking
Спортове и дейности на открито	02:05	02:20	01:39	01:09	23.3	4.9	2.3	2.0	Sports and physical exercises
Компютърни и видеоигри	01:44	01:31	01:13	00:58	26.5	2.3	0.5	0.1	Computer and video games
Друг вид използване на компютри	01:57	01:29	01:14	01:17	49.0	20.0	4.2	0.7	Computing
Други хобита и игри	01:40	01:30	01:24	01:33	18.9	4.4	3.9	4.0	Arts, hobbies and games
Четене на книги	01:25	01:12	01:18	01:28	14.3	8.1	7.4	8.1	Reading books
Друг вид четене	00:44	00:42	00:46	00:56	4.4	11.4	16.9	21.5	Reading periodicals and other reading
Телевизия и видео	02:22	02:22	03:00	03:40	84.9	88.9	93.8	95.7	TV, video and DVD
Слушане на радио и музика	01:01	00:55	00:48	01:08	13.9	4.2	3.1	5.7	Listening to radio and records
Пътуване - общо	01:15	01:23	01:10	00:59	86.6	89.1	81.5	62.3	Travel - total
Пътуване до/от работа	00:52	01:06	01:03	00:51	3.7	50.1	36.9	3.1	Travel to/from work
Пътуване, свързано с обучение	01:02	01:25	00:49	00:15	43.3	2.8	0.2	0.1	Travel related to study
За пазаруване и услуги	00:35	00:32	00:34	00:41	16.4	36.4	46.6	48.5	Travel related to shopping and services
Свързано с грижи за децата	00:30	00:32	00:38	00:44	0.7	5.1	0.8	0.3	Travel related to childcare
Неопределено използване на времето	00:35	00:37	00:37	00:39	3.1	4.3	4.3	4.8	Filling in the diary, unspecified leisure time

3. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по икономически статус Time use within the period 2009 - 2010 by activity status

Основна дейност Main activity	Средно време на участващо лице - часове Hours and minutes per participant			Относителен дял на участващите в дейността Participants in the activity			
	зает	безработен	пенсионер	зает	безработен	пенсионер	
	(работещ) Employed	Unemployed	Retired	(работещ) Employed	Unemployed	Retired	
Лични грижи - общо	11:20	12:51	13:17	100.0	100.0	100.0	Personal care - total
Сън	08:19	09:27	10:07	100.0	100.0	100.0	Sleep
Хранене	02:03	02:28	02:09	100.0	100.0	100.0	Eating
Други лични грижи	00:57	00:54	01:01	99.3	99.2	99.0	Other personal care
Заетост - общо	07:41	02:09	03:48	71.5	14.3	4.2	Employment - total
Основна и допълнителна работа	07:37	02:57	03:49	71.4	7.0	4.2	Main and second job
Обучение - общо	02:48	02:36	00:23	1.1	1.2	0.2	Education - total
Учебни часове и лекции	03:53	00:30	.	0.2	0.1	0.0	Classes and lectures
Домашни занимания	02:06	02:27	00:23	0.9	0.9	0.1	Homework
Обучение в свободното време	01:44	03:05	00:23	0.1	0.3	0.0	Free time study
Домакинска работа - общо	03:02	04:39	04:51	85.4	91.6	93.1	Household and family care - total
Приготвяне на храна	01:14	01:42	01:51	58.1	65.1	70.6	Food preparation, baking and preserving
Измиване на чинии	00:36	00:50	00:55	48.5	56.2	63.9	Dish washing
Почистване на жилището	00:51	00:52	00:51	34.9	47.5	51.0	Cleaning dwelling
Прање	00:36	00:46	00:44	16.3	23.1	19.7	Laundry
Гладене	00:36	00:38	00:36	8.4	7.1	3.6	Ironing
Занаяти и производство на тъкани	01:24	01:37	01:51	1.9	5.0	11.9	Making and care for textiles
Отглеждане на растения	02:02	02:20	02:12	8.9	19.0	23.8	Gardening
Отглеждане на селскостопански животни	00:58	01:17	01:29	6.8	14.7	22.3	Tending domestic animals
Грижи за домашните любимци	00:22	00:30	00:25	3.5	4.5	8.0	Caring for pets
Разхождане на куче	00:53	00:52	01:00	1.9	3.1	1.9	Walking the dog
Строителство и ремонти	01:36	01:24	01:23	7.0	6.4	4.0	Construction and repairs
Пазаруване и услуги	00:35	00:38	00:36	39.7	47.7	51.1	Shopping and services
Физически грижи за децата и наглеждане	01:15	01:15	01:04	9.7	14.1	1.7	Physical care and supervision of child
Учене, четене и игра с децата	01:02	01:10	01:02	9.3	12.0	1.4	Teaching, reading, playing and talking with child
Доброволна работа и помощ - общо	01:59	02:25	02:22	4.0	9.0	5.9	Voluntary work and help - total
Организационна работа	01:10	00:40	02:49	0.1	0.1	0.1	Organisational work
Неформална помощ за друго домакинство	01:59	02:24	02:21	3.9	9.0	5.9	Informal help to other household

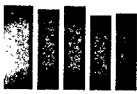
3. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по икономически статус

Time use within the period 2009 - 2010 by activity status

(Продължение и край)

(Continued and end)

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове			Относителен дял на участващите в дейността			Main activity
	Hours and minutes per participant			Participants in the activity			
	зает (работещ)	безработен (Unemployed)	пензионер (Retired)	зает (работещ)	безработен (Unemployed)	пензионер (Retired)	
Свободно време - общо	03:18	05:17	05:16	96.8	99.5	98.9	Leisure time - total
Дейности, свързани с участие	00:57	01:51	01:08	0.6	1.8	1.6	Participatory activities
Гостуване и празненства	01:43	01:43	00:59	5.6	8.7	9.2	Visiting, receiving visitors and celebrations
Друг социален живот	00:53	01:18	01:13	44.5	62.0	61.9	Socialising with family, telephone conversations, other socialising
Забавления и културни дейности	01:43	01:33	01:25	0.6	0.8	0.4	Entertainment and culture
Ходене, туризъм	01:29	01:35	01:32	8.9	14.7	15.4	Walking and hiking
Спортове и дейности на открито	01:57	02:43	01:24	3.5	5.3	2.1	Sports and physical exercises
Компютърни и видеоигри	01:16	02:01	00:53	1.3	3.2	0.1	Computer and video games
Друг вид използване на компютри	01:18	01:51	01:17	14.1	13.9	1.1	Computing
Други хобита и игри	01:17	01:48	01:32	3.1	7.7	4.3	Arts, hobbies and games
Четене на книги	01:13	01:17	01:26	7.4	9.3	7.7	Reading books
Друг вид четене	00:43	00:46	00:55	13.1	15.0	20.4	Reading periodicals and other reading
Телевизия и видео	02:14	03:16	03:41	89.3	93.7	96.2	TV, video and DVD
Слушане на радио и музика	00:46	01:12	01:04	3.0	5.9	5.3	Listening to radio and records
Пътуване - общо	01:21	01:15	00:59	91.6	79.8	63.6	Travel - total
Пътуване до/от работа	01:05	00:40	00:38	67.9	3.0	1.3	Travel to/from work
Пътуване, свързано с обучение	01:07	00:51	00:21	0.6	0.4	0.1	Travel related to study
За пазаруване и услуги	00:28	00:40	00:41	37.7	45.6	49.1	Travel related to shopping and services
Свързано с грижи за децата	00:28	00:43	00:35	3.1	5.2	0.4	Travel related to childcare
Неопределено използване на времето	00:34	00:43	00:39	3.5	8.0	4.4	Filling in the diary, unspecified leisure time

4. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по образование
Time use within the period 2009 - 2010 by level of education

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове Hours and minutes per participant			Относителен дял на участващите в дейността Participants in the activity			Main activity
	основно и по-ниско Primary and lower	средно secondary and post secondary	висше Tertiary	основно и по-ниско Primary and lower	средно secondary and post secondary	висше Tertiary	
Лични грижи - общо	12:58	12:03	11:56	100.0	100.0	100.0	Personal care - total
Сън	09:54	08:54	08:47	100.0	100.0	100.0	Sleep
Хранене	02:06	02:10	02:08	100.0	100.0	100.0	Eating
Други лични	00:58	00:58	01:00	99.1	99.0	99.4	Other personal care
Заетост - общо	06:14	07:31	07:06	15.8	42.1	44.4	Employment - total
Основна и допълнителна работа	06:24	07:35	07:08	15.1	41.0	43.7	Main and second job
Обучение - общо	05:55	04:37	03:47	7.0	2.8	2.0	Education - total
Учебни часове и лекции	05:30	05:00	04:23	5.1	1.5	1.0	Classes and lectures
Домашни занимания	02:06	02:35	02:12	5.8	2.1	1.4	Homework
Обучение в свободното време	02:24	02:24	01:00	0.3	0.1	0.0	Free time study
Домакинска работа - общо	04:32	03:45	03:36	88.0	87.9	90.2	Household and family care - total
Приготвяне на храна	01:44	01:30	01:23	60.8	62.3	67.2	Food preparation, baking and preserving
Измиване на чинии	00:51	00:45	00:43	55.2	53.2	58.6	Dish washing
Почистване на жилището	00:50	00:50	00:55	45.3	40.4	42.8	Cleaning dwelling
Прање	00:47	00:38	00:37	18.1	17.4	20.4	Laundry
Гладене	00:35	00:36	00:36	3.2	6.7	10.0	Ironing
Занаяти и производство на тъкани	01:50	01:43	01:40	9.9	4.7	4.0	Making and care for textiles
Отглеждане на растения	02:10	02:10	02:08	22.0	14.3	7.9	Gardening
Отглеждане на селскостопански животни	01:25	01:18	01:07	22.2	10.9	5.8	Tending domestic animals
Грижи за домашните любимци	00:24	00:26	00:23	6.3	4.9	5.4	Caring for pets
Разхождане на куче	00:49	00:55	01:03	1.4	2.2	2.7	Walking the dog
Строителство и ремонти	01:22	01:35	01:32	4.2	6.0	6.4	Construction and repairs
Пазаруване и услуги	00:33	00:37	00:37	41.8	43.7	49.9	Shopping and services
Физически грижи за децата и наглеждане	01:33	01:19	01:34	5.0	7.6	10.0	Physical care and supervision of child
Учене, четене и игра с децата	01:06	01:08	01:06	4.1	7.4	8.0	Teaching, reading, playing and talking with child
Доброволна работа и помощ - общо	02:03	02:19	02:21	5.1	5.2	5.7	Voluntary work and help - total
Организационна работа	.	01:56	01:01	0.0	0.1	0.2	Organisational work
Неформална помощ за друго домакинство	02:03	02:19	02:23	5.1	5.1	5.6	Informal help to other household

4. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по образование

Time use within the period 2009 - 2010 by level of education

(Продължение и край)

(Continued and end)

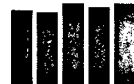
Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове			Относителен дял на участващите в дейността			Main activity
	Hours and minutes per participant			Participants in the activity			
	основно и по-ниско Primary and lower	средно Secondary and post-secondary	висше Tertiary	основно и по-ниско Primary and lower	средно Secondary and post-secondary	висше Tertiary	
Свободно време - общо	04:49	04:13	04:21	98.6	97.7	98.3	Leisure time - total
Дейности, свързани с участие	01:18	01:08	01:19	1.6	0.8	1.0	Participatory activities
Гостуване и празненства	01:12	01:26	01:23	7.4	7.2	7.4	Visiting, receiving visitors and celebrations Socialising with family, telephone conversations, other socialising
Друг социален живот	01:16	01:02	00:58	61.0	50.7	52.5	
Забавления и културни дейности	01:52	01:31	01:36	0.2	0.6	1.2	Entertainment and culture
Ходене, туризъм	01:29	01:33	01:39	12.6	12.2	17.5	Walking and hiking
Спортове и дейности на открито	02:10	02:08	01:34	3.7	3.5	5.3	Sports and physical exercises
Компютърни и видеоигри	01:27	01:48	01:08	2.5	1.4	1.5	Computer and video games
Друг вид използване на компютри	02:01	01:32	01:21	6.8	10.9	19.2	Computing
Други хобита и игри	01:32	01:31	01:21	3.5	4.2	5.5	Arts, hobbies and games
Четене на книги	01:23	01:23	01:15	3.2	7.4	18.9	Reading books Reading periodicals and other reading
Друг вид четене	00:52	00:48	00:50	11.9	17.0	19.4	
Телевизия и видео	03:19	02:51	02:40	92.6	92.0	90.9	TV, video and DVD
Слушане на радио и музика	01:06	00:54	01:00	6.1	4.1	4.6	Listening to radio and records
Пътуване - общо	01:04	01:16	01:19	68.6	83.3	85.2	Travel - total
Пътуване до/от работа	00:56	01:05	01:04	10.8	38.7	41.1	Travel to/from work
Пътуване, свързано с обучение	01:11	01:23	01:09	5.4	1.8	1.5	Travel related to study Travel related to shopping and services
За пазаруване и услуги	00:38	00:35	00:34	39.8	41.6	48.3	
Свързано с грижи за децата	00:38	00:30	00:33	1.6	2.3	3.0	Travel related to childcare
Неопределено използване на времето	00:39	00:38	00:35	5.0	4.4	3.2	Filling in the diary, unspecified leisure time

5. Бюджет на времето на лицата на 16 и повече навършени години в периода 2009 - 2010 г. по фактическо семейно положение

Time use of the population aged 16 and over within the period 2009 - 2010 by de facto marital status

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове		Относителен дял на участващите в дейността		Main activity
	Hours and minutes per participant		Participants in the activity		
	живее с партньор Living with partner	Не живее с партньор Living without partner	живее с партньор Living with partner	Не живее с партньор Living without partner	
Лични грижи - общо	12:11	12:32	100.0	100.0	Personal care - total
Сън	09:04	09:25	100.0	100.0	Sleep
Хранене	02:10	02:07	100.0	100.0	Eating
Други лични грижи	00:57	01:00	99.1	99.2	Other personal care
Заетост - общо	07:16	07:08	38.4	27.3	Employment - total
Основна и допълнителна работа	07:18	07:20	37.8	26.0	Main and second job
Обучение - общо	02:24	05:29	0.4	9.1	Education - total
Учебни часове и лекции	04:50	05:17	0.1	6.1	Classes and lectures
Домашни занимания	01:41	02:20	0.4	7.1	Homework
Обучение в свободното време	02:04	02:23	0.0	0.4	Free time study
Домакинска работа - общо	04:13	03:34	91.1	84.1	Household and family care - total
Приготвяне на храна	01:43	01:19	62.5	63.3	Food preparation, baking and preserving
Измиване на чинии	00:49	00:43	52.7	58.5	Dish washing
Почистване на жилището	00:55	00:46	41.0	44.9	Cleaning dwelling
Прање	00:41	00:41	19.9	15.6	Laundry
Гладене	00:36	00:35	7.1	4.5	Ironing
Занаяти и производство на тъкани	01:37	01:58	5.7	7.1	Making and care for textiles
Отглеждане на растения	02:16	01:56	17.2	13.4	Gardening
Отглеждане на селскостопански животни	01:26	01:09	15.6	10.6	Tending domestic animals
Грижи за домашните любимци	00:24	00:25	4.6	6.8	Caring for pets
Разхождане на куче	00:56	00:55	1.9	2.3	Walking the dog
Строителство и ремонти	01:33	01:24	6.9	3.3	Construction and repairs
Пазаруване и услуги	00:36	00:36	44.9	43.2	Shopping and services
Физически грижи за децата и наглеждане	01:27	01:18	10.0	2.6	Physical care and supervision of child
Учене, четене и игра с децата	01:08	01:02	9.0	2.4	Teaching, reading, playing and talking with child
Доброволна работа и помощ - общо	02:11	02:23	5.5	4.8	Voluntary work and help - total
Организационна работа	02:05	00:37	0.1	0.1	Organisational work
Неформална помощ за друго домакинство	02:11	02:22	5.5	4.8	Informal help to other household

5. Бюджет на времето на лицата на 16 и повече навършени години в периода 2009 - 2010 г. по фактическо семейно положение

Time use of the population aged 16 and over within the period 2009 - 2010 by de facto marital status

(Продължение и край)

(Continued and end)

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове Hours and minutes per participant		Относителен дял на участващите в дейността Participants in the activity		Main activity
	живее с партньор Living with partner	не живее с партньор Living without partner	живее с партньор Living with partner	не живее с партньор Living without partner	
Свободно време - общо	04:09	04:53	98.0	98.3	Leisure time - total
Дейности, свързани с участие	01:12	01:17	1.1	1.2	Participatory activities
Гостуване и празненства	01:24	01:18	6.7	8.2	Visiting, receiving visitors and celebrations
Друг социален живот	01:01	01:13	50.7	60.0	Socialising with family, telephone conversations, other socialising
Забавления и културни дейности	01:34	01:36	0.5	0.8	Entertainment and culture
Ходене, туризъм	01:33	01:33	12.1	15.0	Walking and hiking
Спортове и дейности на открито	01:41	02:14	2.5	6.0	Sports and physical exercises
Компютърни и видеоигри	01:08	01:43	0.8	3.2	Computer and video games
Друг вид използване на компютри	01:09	01:51	6.8	17.4	Computing
Други хобита и игри	01:25	01:36	4.0	4.6	Arts, hobbies and games
Четене на книги	01:16	01:24	6.9	9.9	Reading books
					Reading periodicals and other reading
Друг вид четене	00:50	00:48	18.3	11.9	TV, video and DVD
Телевизия и видео	02:55	03:04	94.0	88.8	TV, video and DVD
Слушане на радио и музика	00:54	01:04	3.6	6.8	Listening to radio and records
Пътуване - общо	01:10	01:19	78.0	80.2	Travel - total
Пътуване до/от работа	01:02	01:08	34.1	24.0	Travel to/from work
Пътуване, свързано с обучение	01:01	01:16	0.5	6.4	Travel related to study
					Travel related to shopping and services
За пазаруване и услуги	00:35	00:37	42.8	41.4	Travel related to shopping and services
Свързано с грижи за децата	00:32	00:38	2.9	1.0	Travel related to childcare
Неопределено използване на времето	00:39	00:36	4.4	4.3	Filling in the diary, unspecified leisure time

6. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по дни на седмицата
Time use of the population within the period 2009 - 2010 by days of the week

Основна дейност	Средно време на участващо лице, часове		Относителен дял на участващите в дейността		Main activity
	Hours and minutes per participant		Participants in the activity		
	работен ден Week day	почивен ден Weekend day	работен ден Week day	почивен ден Weekend day	
Лични грижи - общо	12:02	13:02	100.0	100.0	Personal care - total
Сън	09:04	09:38	100.0	100.0	Sleep
Хранене	02:02	02:22	100.0	100.0	Eating
Други лични грижи	00:56	01:02	99.1	99.2	Other personal care
Заетост - общо	07:23	06:08	40.4	14.1	Employment - total
Основна и допълнителна работа	07:29	06:09	39.3	14.0	Main and second job
Обучение - общо	06:20	02:24	6.7	4.2	Education - total
Учебни часове и лекции	05:18	03:58	5.7	0.2	Classes and lectures
Домашни занимания	02:12	02:12	5.4	3.9	Homework
Обучение в свободното време	02:08	02:30	0.2	0.2	Free time study
Домакинска работа - общо	03:41	04:24	86.4	90.5	Household and family care - total
Приготвяне на храна	01:28	01:43	60.9	62.4	Food preparation, baking and preserving
Измиване на чинии	00:45	00:49	53.6	54.0	Dish washing
Почистяване на жилището	00:45	01:03	39.5	47.9	Cleaning dwelling
Прање	00:40	00:42	15.0	24.0	Laundry
Гладене	00:33	00:40	5.1	8.2	Ironing
Занаяти и производство на тъкани	01:47	01:42	6.1	5.7	Making and care for textiles
Отглеждане на растения	02:03	02:23	14.2	17.7	Gardening
Отглеждане на селскостопански животни	01:21	01:19	13.0	13.7	Tending domestic animals
Грижи за домашните любимци	00:25	00:26	5.3	5.5	Caring for pets
Разхождане на куче	00:54	00:57	2.0	2.5	Walking the dog
Строителство и ремонти	01:28	01:35	4.5	7.6	Construction and repairs
Пазаруване и услуги	00:35	00:38	46.7	34.5	Shopping and services
Физически грижи за децата и наглеждане	01:24	01:31	7.4	5.7	Physical care and supervision of child
Учене, четене и игра с децата	01:05	01:11	6.6	5.7	Teaching, reading, playing and talking with child
Доброволна работа и помощ - общо	02:06	02:25	4.5	6.7	Voluntary work and help - total
Организационна работа	01:07	02:14	0.1	0.1	Organisational work
Неформална помощ за друго домакинство	02:06	02:25	4.5	6.6	Informal help to other household

6. Бюджет на времето на населението в периода 2009 - 2010 г. по дни на седмицата

Time use of the population within the period 2009 - 2010 by days of the week

(Продължение и край)

(Continued and end)

Основна дейност	Средно време на участващо лице - часове		Относителен дял на участващите в дейността		Main activity
	Hours and minutes per participant		Participants in the activity - %		
	работен ден Week day	почивен ден Weekend day	работен ден Week day	почивен ден Weekend day	
Свободно време - общо	04:17	05:01	98.0	98.4	Leisure time - total
Дейности, свързани с участие	01:16	01:13	0.8	2.0	Participatory activities
Гостуване и празненства	01:17	01:31	5.5	11.8	Visiting, receiving visitors and celebrations
Друг социален живот	01:04	01:11	53.8	56.5	Socialising with family, telephone conversations, other socialising
Забавления и културни дейности	01:25	01:39	0.4	1.2	Entertainment and culture
Ходене, туризъм	01:28	01:41	11.9	17.4	Walking and hiking
Спортове и дейности на открито	01:46	02:21	4.0	6.5	Sports and physical exercises
Компютърни и видеоигри	01:35	01:46	2.8	3.5	Computer and video games
Друг вид използване на компютри	01:34	01:42	11.9	12.8	Computing
Други хобита и игри	01:30	01:37	5.0	5.9	Arts, hobbies and games
Четене на книги	01:21	01:18	8.1	9.0	Reading books
					Reading periodicals and other reading
Друг вид четене	00:49	00:50	15.4	15.1	reading
Телевизия и видео	02:53	03:06	92.0	91.9	TV, video and DVD
Слушане на радио и музика	01:00	00:59	4.8	5.7	Listening to radio and records
Пътуване - общо	01:13	01:12	82.2	71.0	Travel - total
Пътуване до/от работа	01:05	00:55	36.8	9.9	Travel to/from work
Пътуване, свързано с обучение	01:07	00:52	6.1	0.5	Travel related to study
					Travel related to shopping and services
За пазаруване и услуги	00:35	00:36	44.4	33.4	services
Свързано с грижи за децата	00:33	00:27	2.8	0.5	Travel related to childcare
Неопределено използване на времето	00:37	00:38	4.2	4.7	Filling in the diary, unspecified leisure time

ИССЛЕДОВАНИЕ БЮДЖЕТА ВРЕМЕНИ НАСЕЛЕНИЯ В ПЕРИОД 2009 - 2010 ГОДЫ

Йордан Калчев, Елка Якимова***

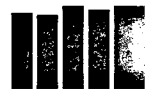
РЕЗЮМЕ В период октябрь 2009 - октябрь 2010 гг. НСИ провел национальное обследование бюджета времени населения. Бюджет времени является совокупностью времени отдельной личности или всего населения за определенный период (сутки), с разбивкой по деятельности людей в этот период. При анализе данных обследования использованы показатели о среднем времени (в часах и минутах), расходуемом лицами, фактически осуществляющими данную деятельность в рамках одних суток, а также и доля лиц (в процентах), участвующих в деятельности.

Большую часть дня люди тратят на уход за собой - 12 часов и 20 минут или 33% времени в сутках, следуют деятельности, связанные с занятостью - 7 часов и 14 минут (19%), и обучением - соответственно 5 часов и 33 минуты (15 процентов). Свободное время составляет около 12% от общего времени дня (4 часа 30 минут), а время, выделенное на деятельности, связанные с работой по домохозяйству - 10 процентов. Время, затраченное на остальные группы деятельности характеризуется меньшими долями - добровольный труд (6%), различные типы поездок (3%) и другие, неуказанные виды деятельности - 2 процента.

Используя данных с предыдущих обследований бюджета времени описаны тенденции как в отношении среднего количества использованного времени на одно лицо, а также и по отношению к структуре общего времени в сутках. Установлено, что сокращается время для сна, занятости, учебы и поездок, и возрастают свободное время и время, выделяемое на уход за собой.

* Доцент, д-р, кафедра Социологии Югозападного Университета имени Неофита Рильского; e-mail: ikaltchev@nsi.bg.

** Главный эксперт в отделе Демографической статистики, дирекции Демографической и социальной статистики, НСИ; e-mail: eiakimova@nsi.bg.

TIME USE SURVEY IN THE PERIOD 2009 - 2010

Yordan Kalchev, Elka Iakimova***

SUMMARY Within the period October 2009 - October 2010 the NSI of Bulgaria has conducted national time use survey. It describes the use of time of a separate person or the whole population for a given period (24 hours) distributed by the activities done. Data is analyzed by means of the average time (hours and minutes) spent by participants in a given activity and the share (percentage) of the participants.

Highest is the share of time spent on personal care - 12:20 hours or 33% within twenty-four-hour period, followed by activities connected to employment - 7:14 hours or 19% and study - 5:33 hours or 15% respectively. Leisure time represents about 12% of the twenty-four-hour period (4:30 hours) and the domestic work - 10%. The share of time spent on other activities is lower - voluntary work 6%, travels - 3% and others and unspecified activities 2%.

Based on data from previous time use surveys, the tendencies are described not only in average time per participant, but also changes of the structure of time within the twenty-four-hour period. It is found that time spent on sleep, employment, study and travel decrease and the leisure time and time spent on personal care - increase.

* Ph.D., Associate Professor, Chair of Sociology; South-West University "Neofit Rilski"; e-mail: ikaltchev@nsi.bg.

** Chief expert, Demographic Statistics Division, Demographic and Social Statistics Department, NSI; e-mail: eiakimova@nsi.bg.